

*Віта Микода,
Людмила Паламаренко*

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

У процесі навчання знання засвоюються індивідуально кожним учнем, а сам процес засвоєння знань може бути не однаковим у дітей різних груп і класів. В зв'язку з цим організація диференційованого навчання забезпечує можливість розуміння і засвоєння навчального матеріалу кожним учнем.

Диференційований підхід до учнів у процесі колективного навчання – один з важливих принципів дидактики, реалізація якого повинна подолати багато протиріч, що властиві класно-урочній системі. Проблемою диференційованого навчання займалися Н. П. Гузик, В. В. Фірсов, Г. К. Селевко, О. Б. Лошнова і багато педагогів-новаторів.

В. О. Сухомлинський вважав, що у навчанні дітей «потрібні особливі заходи, необхідний тонкий, делікатний індивідуальний підхід», «до кожного учня треба підійти, побачити його труднощі, кожному необхідно дати тільки для нього призначене завдання» [2, Т. 1, с. 92].

У ХХ столітті в практиці шкіл були випробувані різні види диференціації навчання, серед них – диференціація за здібностями. На підставі обліку успішності в попередньому класі учні розподілялися на кілька груп. Такий поділ передбачався щороку. Іншим різновидом диференціації була диференціація за інтелектом на основі інтелектуальних тестів. Третім різновидом був такий вид диференціації, яка полягала в тому, що учні, які не досягли успіхів по окремих навчальних предметах переходили в класи, в яких ці предмети вивчалися на нижчому рівні і в меншому обсязі. У 60–70-х рр. з'явилася така форма організації диференціації навчання як спеціалізовані школи з поглибленим вивченням окремих навчальних предметів.

В даний час виділяються два основних типи диференціації навчання: зовнішня і внутрішня.

Зовнішня диференціація реалізується в організації роботи профільних класів, факультативів, гімназій і ліцеїв.

Слід особливо відзначити рівневу диференціацію як один з видів внутрішньої диференціації. Рівнева диференціація навчання математики означає, що навчаючись в одному класі, за однією програмою та підручником, різні учні мають право і можливість обрати обсяг і глибину засвоєння даного навчального матеріалу, тобто можуть засвоювати навчальний матеріал на різних рівнях вимог до математичної підготовки.

В основі диференційованого навчання лежить врахування психологічних особливостей учнів, а саме таких, які впливають на їх навчальну діяльність і від яких залежать результати навчання. Це такі особливості як

пам'ять, увага, уява, мислення, здібності. Таких особливостей дуже багато, тому виникає питання: які з них треба враховувати в першу чергу. Принцип індивідуального підходу в дидактиці передбачає врахування таких особливостей учнів, які впливають на його навчальну діяльність і від яких залежать результати навчання [1].

Актуальною є проблема навчання дітей з різними каналами сприйняття інформації і їх співвідношення з педагогічною діяльністю. Щоб кожна дитина була почута і зрозуміла в процесі уроку, задача вчителя – знайти гнучкий спосіб взаємодії з дітьми. Це можливо здійснити, керуючись інформацією про канали сприйняття інформації. Коли говорять про канали сприйняття інформації, то мають на увазі насамперед фізичні способи сприйняття й одержання нової інформації. Фізіологи і нейролінгвістичні програмісти ділять їх на візуальну, аудіальну та кінестетичну системи [3].

Отже, диференціація це така система навчання, яка ставить за мету створення оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів і здібностей; вона характеризується формуванням груп учнів, подібних за певними якостями, серед яких основними є здатність до навчання, навченість, пізнавальний інтерес; крім того, є ряд специфічних чинників (стан здоров'я, домашні умови виховання та ін.).

Список використаних джерел:

1. Собистинська Я. Система диференційованих завдань як засіб реалізації особистісно-діяльнісного підходу до вивчення математики / Я. Собистинська // Математика. – 2011. – № 21. – С. 3–7.
2. Сухомлинский В. А. Избранные произведения : в 5 т. / В. А. Сухомлинский. – Киев : Радянська школа, 1979–1980. – Т. 2. – 124 с.
3. Земляна А. О. Деякі поради для роботи з учнями з різними каналами сприйняття інформації під час вивчення нового матеріалу / А. О. Земляна, В. К. Сільченко // Математика в школах України. – 2013. – № 8. – С. 4–7.